

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.4.4.2024

Pani
Agnieszka Dubrawska-Żalińska
Prezes Zarządu Fundacji „Perpetuum Mobile”
ul. Broniewskiego 9
01-780 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/036 Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja „Perpetuum Mobile” ul. Broniewskiego 9, 01-780 Warszawa ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Dubrawska-Żalińska, Prezes Zarządu Fundacji „Perpetuum Mobile” od 16 grudnia 2003 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Kwalifikowanie uczestników, prowadzenie działań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz jej skuteczność. 2. Organizacja i prowadzenie rehabilitacji w ramach programu zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON „Zajęcia klubowe w WTZ”. 3. Legalność i gospodarność wykorzystania środków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	1. Alicja Chmielewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/54/2024 z 8 sierpnia 2024 r. 2. Dorota Solińska-Siwek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/51/2024 z 6 sierpnia 2024 r.

(akta kontroli: tom 1, str. 1-4)

¹ Dalej: Fundacja lub jednostka kontrolowana.

² Dalej: Prezes Fundacji.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania warsztatu terapii zajęciowej⁵ w zakresie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami⁶, pomimo podejmowanych działań nie był skuteczny. Celem działania warsztatu wynikającym z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷ było stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości rehabilitacji w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Pomimo tego, spośród 34 uczestników WTZ, 27 przebywało w Warsztacie długotrwale, tj. powyżej pięciu lat, a żaden uczestnik nie podjął zatrudnienia⁸. Warsztat, poza jednostkami prowadzonymi przez Fundację, nie współpracował z innymi pracodawcami czy Urzędem Pracy m.st. Warszawy⁹, a zakres realizowanej terapii zajęciowej nie wynikał z potrzeb potencjalnych pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami. Stworzone warunki realizacji treningu ekonomicznego uniemożliwiały uczestnikom wyrabianie zaradności osobistej, o której mowa w art. 10a ustawy o rehabilitacji. Warsztat nie zakładał przekazywania uczestnikom środków finansowych w ramach treningu ekonomicznego, uniemożliwiając tym samym nabywanie przez nich umiejętności gospodarowania takimi środkami.

W latach objętych kontrolą NIK w Warsztacie nie zatrudniono psychologa, co było niezgodne z § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej¹⁰ oraz postanowieniami umowy nr 2/2019 w sprawie dofinansowania kosztów WTZ¹¹ ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych¹². W konsekwencji, w latach 2021-2023, Rada programowa działała w niepełnym składzie, co naruszało art. 10a ust. 4 ustawy o rehabilitacji. Uczestnicy objęci badaniem przebywali w Warsztacie średnio ponad 11 lat, jednak Rada programowa tylko w jednym przypadku zajęła stanowisko zgodne z art. 10a ust. 5 pkt 2 ustawy o rehabilitacji, tj. skierowała uczestnika do ośrodka wsparcia, w związku z brakiem postępów w rehabilitacji i złymi rokowaniami, co do możliwości osiągnięcia postępów uzasadniających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej.

WTZ prawidłowo zakwalifikował do terapii zajęciowej 13 uczestników spośród 15 objętych badaniem. Terminowo, poza dwoma przypadkami, sporządzał dokumentację dotyczącą realizacji i oceny indywidualnych programów rehabilitacji¹³. W zakresie rehabilitacji społecznej uczestników osiągał zakładane cele.

NIK ocenia negatywnie działania Warsztatu w zakresie legalności wykorzystania środków Funduszu oraz m.st. Warszawy. Sposób prowadzenia ksiąg był nierzetelny i utrudniał stwierdzenie poprawności dokonanych w nich zapisów oraz identyfikację poszczególnych operacji księgowych, co było niezgodne z art. 24 ust. 1 i ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁴. Księgi rachunkowe nie były zamykane od 2010 r., a zapisy operacji gospodarczych były dokonywane w buforze i podlegały modyfikacjom, co było niezgodne z art. 12 ust. 2 pkt 1 oraz art. 23

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Prowadzony przez Fundację „Perpetuum Mobile”, dalej: Warsztat lub WTZ.

⁶ Dalej: uczestnik lub uczestnicy.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm., dalej: ustawa o rehabilitacji.

⁸ Średni czas pobytu w WTZ 15 uczestników objętych próbą wynosił 136,5 miesiąca, tj. ponad 11 lat.

⁹ Dalej: Urząd Pracy.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 2284, dalej: rozporządzenie w sprawie WTZ.

¹¹ Miasto Stołeczne Warszawa, dalej: m.st. Warszawa, reprezentowane przez przedstawiciela Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, zawarło 22 stycznia 2019 r. umowę z Fundacją, dalej: umowa zawarta z WCPR.

¹² Dalej: PFRON lub Fundusz.

¹³ Dalej: IPR.

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: uor.

ust. 1 uor. Wszystkie badane dowody księgowe nie zawierały dekretacji, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor, a błędy na ww. dowodach były poprawione w sposób niezgodny z art. 22 ust. 3 uor. W Polityce rachunkowości Fundacji nie zamieszczono zapisów dotyczących wersji oprogramowania wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor.

Niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystano środki na szkolenia w ramach działalności WTZ w wysokości 4,2 tys. zł. Poniesiono również nieuprawniony wydatek w wysokości 548,16 zł na wynagrodzenia pracowników prowadzących zajęcia klubowe WTZ. Sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych WTZ i Programu Zajęcia klubowe w WTZ¹⁵ za lata 2021-2023 składano terminowo.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Kwalifikowanie uczestników, prowadzenie działań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz jej skuteczność

Opis stanu faktycznego

1.1. Warsztat funkcjonuje od 28 maja 2024 r. jako wyodrębniona jednostka organizacyjna Fundacji. Zgodnie z umową nr 16/WTZ.2004 z 28 maja 2004 r. zawartą przez Fundację z WCPR, każdego roku z terapii zajęciowej korzystało 30 uczestników.

(akta kontroli: tom 1, str. 89-113; tom 4, str. 1-9)

Zasady organizacyjne prowadzenia rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami określono w regulaminie organizacyjnym warsztatu¹⁷ z 2 stycznia 2019 r., który obowiązywał w okresie objętym kontrolą NIK. W dokumencie, poza pkt 2 § 9 rozporządzenia w sprawie WTZ, określono wszystkie wymagane elementy. Nie wskazano sposobu ustalania wysokości środków finansowych jakimi mogliby gospodarować uczestnicy w ramach treningu ekonomicznego. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 1, str. 20-22)

Warsztat realizował rehabilitację społeczną i zawodową uczestników w formie terapii zajęciowej w czterech pracowniach: rękodzielniczo-krawieckiej, plastycznej, teatralnej i gospodarstwa domowego¹⁸. Ponadto udzielał wsparcia w formie zajęć rewalidacyjnych prowadzonych przez pedagoga, doradcę zawodowego oraz rehabilitanta, zgodnie z § 3 umowy zawartej WCPR.

(akta kontroli: tom 1, str. 20-22; tom 4, str. 1-9)

W latach 2021-2023 działalność WTZ prowadzono w dni robocze w godz. 8.00-16.00. Wymiar zajęć terapeutycznych dla uczestników WTZ wynosił 35 godzin tygodniowo. Zajęcia realizowano w oparciu o harmonogramy pracy, w których określano rodzaj, formę i godziny zajęć w poszczególnych dniach tygodnia. Każdego roku objętego kontrolą NIK wykorzystano 100% miejsc przewidzianych w umowie zawartej z WCPR. Pracę z uczestnikami organizowano w formie grupowej i indywidualnej. Liczebność czterech grup terapeutycznych wynosiła od sześciu do ośmiu uczestników. Na jedną osobę pracującą bezpośrednio z uczestnikami nie przypadało więcej niż pięciu

¹⁵ Realizacja rozpoczęta 23 lutego 2019 r., dalej: Program lub zajęcia klubowe WTZ

¹⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁷ Dokument zatwierdzony przez Prezes i Wiceprezes Zarządu na podstawie § 32 Statutu Fundacji „Perpetuum Mobile” z 5 marca 2015 r., dalej: regulamin organizacyjny.

¹⁸ Pkt 2 w rozdziale III regulaminu organizacyjnego.

uczestników, zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia w sprawie WTZ i § 2 ust. 2 umowy o utworzeniu warsztatu.

(akta kontroli str. tom 1, str. 20-21, 29-41, 59-63; tom 2, str. 451-456, 496, 499)

1.2. Fundacja 2 stycznia 2019 r. opracowała i wdrożyła regulamin przyjmowania uczestników do WTZ¹⁹. Podstawą przeprowadzenia procedury kwalifikacyjnej było m.in. złożenie wymaganych dokumentów²⁰, w szczególności orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej oraz opinii psychologicznej. W okresie objętym kontrolą dwie osoby²¹ wpisano na listę osób oczekujących na przyjęcie, a następnie przyjęto do WTZ, pomimo braku opinii psychologicznej²². Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 1, str. 42-46)

Analiza dobranej w sposób celowy²³ dokumentacji 15 z 30 uczestników WTZ wykazała, że osoby zakwalifikowane do Warsztatu miały ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej (art. 6b ust. 3 pkt 4 ustawy o rehabilitacji). Były to osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną, orzeczoną w stopniu umiarkowanym (cztery) lub znacznym (11). Spośród 15 uczestników, sześć osób ukończyło gimnazjum, w tym jedna gimnazjum specjalne, trzy osoby – szkołę przysposabiającą do pracy, dwie osoby – zasadniczą szkołę zawodową, dwie osoby – liceum ogólnokształcące, jedna osoba – szkołę wyższą zawodową i jedna osoba – szkołę podstawową specjalną. W czasie uczestnictwa tych osób w terapii zajęciowej treść orzeczeń o stopniu niepełnosprawności nie uległa zmianie.

(akta kontroli: tom 1, str. 47-50, 64-70)

W latach 2021-2022 na listy osób z niepełnosprawnościami, których zgłoszenie do uczestnictwa w Warsztacie zatwierdzono, a które nie rozpoczęły terapii zajęciowej²⁴, wpisano po dziewięciu uczestników²⁵, a w 2023 r. – 12 uczestników. Kandydatury sześciu spośród 12 osób WCPR zatwierdził w 2019 r. (pięć) i w 2020 r. (jedna), jednak do zakończenia kontroli NIK nie przyjęto ich do WTZ²⁶. Od 1 stycznia 2021 r. do 20 czerwca 2024 r. czas ich oczekiwania na przyjęcie do WTZ wynosił od 28 do 41 miesięcy. Średni czas oczekiwania pozostałych sześciu osób²⁷ przyjętych w tym okresie do WTZ wynosił półtora miesiąca. Kierownik Warsztatu wyjaśniła, że osoby te przyjęto do WTZ wcześniej niż zakwalifikowane w latach 2019-2020, ponieważ ich stan zdrowia nie stwarzał barier w zakresie codziennego uczestnictwa w terapii zajęciowej.

(akta kontroli: tom 1, str. 51-58, 64-71; tom 2, str. 550-551, 557)

Przed zakwalifikowaniem do terapii zajęciowej kandydaci uczestniczyli w jednodniowych zajęciach próbnych, w wybranej pracowni. Zgodnie z regulaminem przyjmowania uczestników celem takiego działania była m.in. wstępna ocena umiejętności dostosowania się przez uczestnika do pracy w grupie oraz rozumienia komunikatów przekazywanych przez terapeutów.

(akta kontroli: tom 1, str. 42-45; tom 2, str. 486, 490, 550, 556)

1.3. W latach 2021-2023 Warsztat funkcjonował w wolnostojącym, parterowym budynku zarządzanym przez Warszawską Spółdzielnię Mieszkaniową. Zarząd

¹⁹ Dalej: regulamin przyjmowania uczestników.

²⁰ Pkt 5 w rozdziale I regulaminu przyjmowania uczestników.

²¹ Pozycje 2 i 9.

²² Pkt 8 i 9 regulaminu przyjmowania uczestników.

²³ Wyboru badanej dokumentacji 15 uczestników Warsztatu dokonano wg stanu na 31 grudnia 2022 r., w tym pięciu – według osądu kontrolera, pięciu – o najdłuższym uczestnictwie, pięciu – o najkrótszym uczestnictwie.

²⁴ Art. 10f ust. 2a ustawy o rehabilitacji.

²⁵ Osiem osób oczekujących w 2022 r. to te same osoby, które oczekiwały na przyjęcie do WTZ w 2021 r., sześć osób oczekujących w 2023 r., to te same osoby, które oczekiwały na przyjęcie do Warsztatu latach 2021-2022.

²⁶ Osoby te uczestniczyły w zajęciach klubowych WTZ.

²⁷ Według stanu na I i II półrocze: 2021 r. – nie zakwalifikowano nikogo, 2022 r. – dwie osoby, 2023 r. – cztery osoby.

Fundacji, poza WTZ, prowadził w obiekcie przychodnię rehabilitacyjną. Prezes Fundacji wyjaśniła, że w 2008 r., w porozumieniu z WCPR dokonano podziału pomieszczeń, tj. 55% powierzchni lokalu przeznaczono dla WTZ a 45% dla przychodni rehabilitacyjnej.

(akta kontroli: tom 1, str. 89-113; tom 2, str. 443, 448-449, 496, 499, 502)

Według stanu na 3 października 2024 r. warunki lokalowe Warsztatu pozwalały na prowadzenie terapii w wyposażonych pomieszczeniach. W okresie objętym kontrolą NIK, Fundacja uzupełniała wyposażenie pracowni oraz pomieszczeń stanowiących część wspólną²⁸ z przychodnią. Na podstawie oświadczenia Prezes Fundacji, z sali gimnastycznej oraz gabinetu fizykoterapii korzystali zarówno pacjenci przychodni, jak i uczestnicy WTZ (w ramach rehabilitacji ruchowej), ponieważ Fundacja udostępniła nieodpłatnie ww. pomieszczenia uczestnikom WTZ.

(akta kontroli: tom 2, str. 457-459, 522, 529-530)

1.4. W WTZ zatrudniono łącznie 16 osób, tj.: kierownika warsztatu, dziewięciu instruktorów terapii zajęciowej, pedagoga, doradcę zawodowego, dwóch rehabilitantów ruchowych oraz kierowcę i księgową. W latach 2022-2023 wymiar etatów w WTZ wynosił dziewięć i był zgodny z § 3 umowy zawartej z WCPR. W 2021 r. wymiar etatów wynosił osiem i wynikał z nieobsadzenia etatu psychologa. Ponadto od 1 stycznia 2021 do 31 marca 2021 r. w WTZ nie zatrudniano pedagoga, a od 1 kwietnia 2021 r. zatrudniono go w niepełnym wymiarze czasu pracy. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 1, str. 114-115, 122-125, 167-181; tom 2, str. 1-9, tom 4, str. 2)

Badanie NIK akt osobowych pracowników wykazało, że w latach 2021-2023 kierownik WTZ, pedagog, doradca zawodowy i rehabilitanci ruchowi posiadali kwalifikacje zawodowe²⁹ wymagane na zajmowanym stanowisku³⁰. W przypadku jednej z dziewięciu osób Fundacja nie dysponowała stosownymi dokumentami potwierdzającymi posiadanie kwalifikacji zawodowych do zajmowania stanowiska instruktora terapii zajęciowej.

(akta kontroli: tom 1, str. 122-125, 168-181; tom 4, str. 2-3)

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto dla osób zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach³¹ w latach 2021-2023 było zróżnicowane³². Najniższe wynagrodzenie w przeliczeniu na pełen etat wynosiło 3,1 tys. zł w latach 2021-2022 i 6,2 tys. zł w 2023 r. W okresie objętym kontrolą NIK, w przypadku siedmiu z 14 osób pracujących bezpośrednio z uczestnikami wynagrodzenie było niższe niż średnie wynagrodzenie w czwartym kwartale w gospodarce narodowej³³.

(akta kontroli: tom 1, str. 126-167; tom 2, str. 563, 571)

1.5. Zarząd Fundacji powołał Radę programową³⁴, która w związku z brakiem zatrudnienia w WTZ psychologa, nie działała w składzie określonym w art. 10a ust. 4 ustawy o rehabilitacji.

(akta kontroli: tom 1, str. 203-205)

Rada programowa w latach 2021-2023 corocznie opracowywała IPR³⁵ dla wszystkich 15 uczestników Warsztatu, których dokumentację objęto badaniem. W 2022 r.

²⁸ Gabinet lekarski, ciąg komunikacyjny, toaleta, szatnia, dwa biura.

²⁹ Kierownik WTZ miała wykształcenie wyższe w zakresie psychologii zarządzania i doradztwa zawodowego, pedagog miała wykształcenie wyższe w zakresie pedagogiki specjalnej – specjalność: rehabilitacja osób ze sprzężoną niepełnosprawnością, doradca zawodowy miał wykształcenie wyższe i 12 miesięczne doświadczenie na tym stanowisku, rehabilitanci ruchowi mieli wykształcenie, odpowiednio: wyższe na kierunku rehabilitacji ruchowej oraz średnie w zawodzie technik fizjoterapii.

³⁰ Określone w § 3 umowy zawartej z WCPR.

³¹ Bez uwzględnienia kadry kierowniczej.

³² Instruktorzy terapii zajęciowej średnio od 5,2 tys. zł do 7,8 tys. zł za pełen wymiar czasu pracy.

³³ Wynosiło odpowiednio: w 2021 r. – 5,9 tys. zł, w 2022 r. – 6,7 tys. zł i w 2023 r. – 7,5 tys. zł.

³⁴ Uchwałą Zarządu Fundacji nr 2 z dnia 2 stycznia 2014 r.

³⁵ Zgodnie z art. 10a ust. 3 ustawy o rehabilitacji.

w dwóch przypadkach IPR opracowano z przekroczeniem terminu określonego w regulaminie przyjmowania uczestników. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 1, str. 42-46, 206-249; tom 2, str. 1-8)

Badanie 45 IPR wykazało, że:

- wszystkie zawierały informacje wynikające z weryfikacji zindywidualizowanych potrzeb uczestników WTZ;
- zostały opracowane zgodnie z art. 10a ust. 3 ustawy o rehabilitacji;
- trzy³⁶ nie uwzględniały postępów lub braku postępów w rehabilitacji. Kierownik Warsztatu wyjaśniła, że terapeutka powieliła IPR ze względu na brak postępów uczestnika w związku z trwającą w tym czasie pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

(akta kontroli: tom 2, str. 1-8, 234-242, 551-552, 558-562)

Realizacja wskazań terapeutycznych zawartych w IPR odbywała się na podstawie opracowywanych na każdy rok: planów działalności poszczególnych pracowni, planów pracy terapeutów, programów pracy oraz dwumiesięcznych lub miesięcznych programów terapeutów i specjalistów. Dokumenty te w każdym roku zawierały te same treści i cele do osiągnięcia, różniły się jedynie okresem realizacji. Prowadzona na ich podstawie terapia zajęciowa skupiała się głównie na arteterapii realizowanej w pracowniach plastycznej, teatralnej i rękodzielniczo-krawieckiej, w mniejszym stopniu na rozwijaniu praktycznych umiejętności przystosowujących do podjęcia zatrudnienia.

(akta kontroli: tom 1, str. 250-400)

1.6. Badanie dokumentacji 15 uczestników WTZ wykazało, że Rada programowa dokonała pierwszej kompleksowej oceny realizacji IPR nie wcześniej niż przed upływem trzech miesięcy i nie później niż po upływie sześciu miesięcy od rozpoczęcia terapii w Warsztacie³⁷.

(akta kontroli: tom 2, str. 1-8; tom 2, str. 182-184)

Rada programowa nie rzadziej niż co trzy lata dokonywała okresowych kompleksowych ocen realizacji IPR. Ponadto oceniała raz w roku realizację IPR i nie rzadziej niż raz na pół roku indywidualne efekty rehabilitacji. Uczestnicy WTZ mieli możliwość brania udziału w ocenie indywidualnych efektów rehabilitacji³⁸.

(akta kontroli: tom 2, str. 1-8)

Analiza efektów rehabilitacji 15 uczestników Warsztatu, realizowanej w latach 2021-2023 wykazała, że Rada programowa:

- w przypadku jednego uczestnika³⁹ Warsztatu zajęła stanowisko uzasadniające potrzebę skierowania go do ośrodka wsparcia ze względu na stan zdrowia i brak postępów w rehabilitacji⁴⁰. Do zakończenia kontroli NIK osoba ta nadal była objęta rehabilitacją WTZ. Prezes Fundacji wyjaśniła, że Rada programowa rekomendowała zmianę placówki, na tej podstawie WTZ wspomagał uczestnika w procesie przejścia do innego ośrodka. W związku z brakiem miejsca oraz postęпами w rehabilitacji zawodowej postanowiono o kontynuacji terapii zajęciowej w Warsztacie;
- w uzasadnieniu do przedłużenia uczestnictwa w terapii, w przypadku dwóch uczestników WTZ⁴¹, powołała się na art. 10a ust. 5 pkt 3 lit. a ustawy o rehabilitacji

³⁶ Za lata 2021-2023 opracowane dla uczestnika z pozycji nr 13.

³⁷ Zgodnie z art. 10a ust. 6 ustawy o rehabilitacji.

³⁸ Zgodnie z § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ.

³⁹ Pozycja nr 15.

⁴⁰ Decyzję podjęła 28 grudnia 2018 r., tj. 10 lat po rozpoczęciu przez uczestnika terapii zajęciowej.

⁴¹ Pozycje nr: 2 (przyjęcie do WTZ 1 marca 2022 r.) i 13 (przyjęcie do WTZ 28 października 2019 r.).

i wskazała na pozytywne rokowania, co do przyszłych postępów w rehabilitacji, umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy;

- w uzasadnieniu do przedłużenia terapii dla pięciu uczestników WTZ⁴² powołała się na ww. art. 10a ust. 5 pkt 3 lit. a ustawy o rehabilitacji oraz pkt 3 lit. b, z którego wynikał okresowy brak możliwości zatrudnienia;
- w przypadku jednego uczestnika WTZ w okresowej ocenie kompleksowej nie przedstawiła uzasadnienia do przedłużenia uczestnictwa w terapii zajęciowej. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W żadnym dokumencie organizacyjnym Warsztatu, nie uwzględniono sprawowania przez kierownika WTZ nadzoru nad pracą terapeutów i specjalistów. Prezes Fundacji wyjaśniła, że Kierownik informowała Zarząd o wynikach nadzoru, które dotyczyły m.in. rekomendacji do przyznania pracownikom premii.

(akta kontroli: tom 1, str. 20-22; tom 2, str. 1-8, 551, 558, 580-581, 587, 589-590)

1.7. Trening ekonomiczny⁴³ realizowano w formie zajęć grupowych w oparciu o roczny program treningu ekonomicznego opracowany przez pedagoga.

(akta kontroli: tom 1, str. 20; 264-266; tom 2, str. 15-18, 62-70)

W latach 2021-2022 w związku z pandemią uczestnicy WTZ nie brali udziału w praktykach zawodowych u pracodawców. Od 2023 r. praktyki realizowali w przychodni rehabilitacyjnej i uniwersytecie III wieku prowadzonych przez Fundację, gdzie mieli możliwość udziału w pracach porządkowych i przy rejestracji pacjentów. Wymiar praktyk zawodowych realizowanych przez sześciu z 30 uczestników WTZ wynosił trzy godziny w tygodniu przez okres czterech miesięcy.

(akta kontroli: tom 2, str. 415-418, 497, 500-501, 522, 528-529, 564, 571, 580)

W ramach poszczególnych pracowni organizowano wyjścia, m.in.: na wystawy, pikniki artystyczne, kiermasze, do restauracji, kina, teatru i muzeum oraz na zakupy. Uczestnicy brali również udział w konkursach plastycznych oraz systematycznie uczestniczyli w comiesięcznych zajęciach tanecznych w Bielańskim Centrum Edukacji Kulturalnej w Warszawie. W ramach aktywnego wakacyjnego wypoczynku wychodzili m.in. na spacer nad Wisłę, do pobliskich parków na Żoliborzu, zwiedzali Stare Miasto. Warsztat, oprócz terapii zajęciowej i zajęć rewalidacyjnych, codziennie realizował terapię ruchową w formie zajęć usprawniająco-rehabilitacyjnych⁴⁴. Warsztat prowadził rehabilitację społeczną w sposób, który umożliwił integrację uczestników z otoczeniem i ich udział w życiu społecznym.

(akta kontroli: tom 1, str. 273-275, 371-380, 384-398; tom 2, str. 497, 501)

1.8. W latach 2021-2023 w Warsztacie nie działała rada społeczna. Wiceprezes Fundacji oświadczyła, że rada nigdy nie została powołana, ponieważ nie było takiej konieczności.

(akta kontroli: tom 1, str. 28)

1.9. Średni okres uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w terapii zajęciowej dla poszczególnych lat 2021-2023 wynosił:

- powyżej pięciu lat: 29 uczestników w 2021 r. (96,6%), 29 uczestników w 2022 r. (90,6%) i 27 uczestników w 2023 r. (79,4%) – przyjęci w latach 2004-2019;
- od roku do trzech lat: jeden uczestnik w 2021 r. (3,3%), trzech uczestników w 2022 r. (9,3%) i trzech uczestników w 2023 r. (8,8%) – przyjęci w latach 2020-2022;
- poniżej roku: czterech uczestników (11,7%) – przyjęci w 2023 r.

⁴² Pozycje nr: 1, 3, 4, 5 i 12.

⁴³ W oparciu o roczny program treningu ekonomicznego.

⁴⁴ Rodzaj zajęć: kinezyterapia indywidualna, ćwiczenia usprawniające grupowe, zajęcia sportowe w plenerze, zajęcia ruchowe w sali.

Średni czas pobytu w WTZ 15 uczestników objętych próbą wynosił 136,5 miesiąca, tj. ponad 11 lat.

Terapię zajęciową w WTZ zakończyło łącznie sześć osób z powodu: konieczności długotrwałego leczenia w związku z pogorszeniem stanu zdrowia (trzy), zmiany placówki na środowiskowy dom samopomocy (jedna), zmiany placówki na inny warsztat (jedna) oraz złożenia ustnego oświadczenia o podjęciu zatrudnienia (jedna).

(akta kontroli: tom 1, str. 47-50, 64-70)

Na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Pracy ustalono, że w latach 2021-2023 tylko jeden z 30 uczestników WTZ był zarejestrowany jako osoba poszukująca pracy⁴⁵. W ww. okresie do Urzędu Pracy zgłoszono łącznie 6979 ofert pracy dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami. Proponowane stanowiska pracy to m.in. pracownicy ochrony, pracownicy serwisów sprzątających, pracownicy gastronomii, pracownicy ds. kadr i księgowości, operatorzy maszyn, magazynierzy. W latach 2021-2023 Warsztat nie współpracował z Urzędem Pracy.

(akta kontroli: tom 2, str. 435-436, 439-441, 503, 505)

Z pozyskanej przez NIK informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁴⁶ wynika, że w latach 2021-2023 realizowana przez WTZ rehabilitacja zawodowa nie skutkowała podjęciem przez uczestników⁴⁷ pracy na chronionym lub otwartym rynku pracy.

(akta kontroli: tom 1, str. 252-255; tom 2, str. 419-429)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Stwierdzone
nieprawidłowości

1. W regulaminie organizacyjnym nie określono sposobu ustalania wysokości środków finansowych, jakie mogliby otrzymywać uczestnicy Warsztatu w ramach treningu ekonomicznego, do czego zobowiązywał pkt 2 § 9 rozporządzenia w sprawie WTZ.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że uczestnicy Warsztatu to osoby z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności. Większość z nich nie kwalifikowała się do przekazywania im indywidualnych środków finansowych. Wskazała m.in., że wyróżnianie niektórych uczestników poprzez przekazywanie kieszonkowego byłoby odczytane jako dyskryminacja pozostałych.

NIK podkreśla, że przyjęte w Warsztacie rozwiązanie ograniczało rozwijanie zaradności osobistej tych uczestników, których poziom funkcjonowania umożliwiał indywidualne nabywanie umiejętności gospodarowania ww. środkami oraz jednoznacznie naruszało wymogi rozporządzenia w sprawie WTZ.

(akta kontroli: tom 1, str. 20-22; tom 2, str. 484, 488)

2. Dwie osoby⁴⁸ zostały przyjęte do WTZ, pomimo niezłożenia wymaganej opinii psychologicznej, co stanowiło naruszenie pkt 8-9 regulaminu przyjmowania uczestników, zgodnie z którymi kandydat mógł być wpisany na listę osób oczekujących na przyjęcie, a ostatecznie przyjęty do Warsztatu, po spełnieniu wymagań określonych m.in. w punkcie 5 ww. regulaminu, w którym wśród wymaganych dokumentów wskazano w szczególności obowiązek złożenia opinii psychologicznej.

Kierownik Warsztatu wyjaśniła, że regulamin przyjmowania uczestników był wewnętrzną regulacją, która pełniła jedynie pomocniczą rolę w uzyskaniu informacji o kandydacie. Nadrzędne przepisy, oprócz ważnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii

⁴⁵ Rejestracja jako poszukujący pracy w okresie 30 października 2020 r. – 11 marca 2022 r.

⁴⁶ Dalej: ZUS.

⁴⁷ W tym uczestnika deklarującego podjęcie pracy.

⁴⁸ Pozycja 2 (zgłoszenie 25 stycznia 2022 r. – przyjęcie 1 marca 2022 r.) i pozycja 9 (zgłoszenie 5 listopada 2021 r. – przyjęcie 3 stycznia 2022 r.).

zajęciowej, nie wymagały przedkładania dodatkowych dokumentów przez kandydatów.

NIK wskazuje, że za treść regulaminu przyjmowania uczestników odpowiada Zarząd Fundacji, a obowiązek dostarczania opinii psychologicznej wynikający z powyższego dokumentu powinien być wykonywany.

(akta kontroli: tom 1, str. 42-46; tom 2, str. 550, 557)

3. W okresie objętym kontrolą NIK w Warsztacie:

- zatrudniono pedagoga na ½ etatu, czym naruszono § 3 ust. 1 pkt 6 umowy zawartej z WCPR, zgodnie z którym wymiar zatrudnienia pedagoga wynosił jeden etat;
- nie zatrudniono psychologa, co stanowiło naruszenie § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ, zgodnie z którym jego zatrudnienie było obligatoryjne. W konsekwencji Rada programowa w latach 2021-2023 działała w niepełnym składzie, czym naruszono art. 10a ust. 4 ustawy o rehabilitacji. Brak psychologa spowodował również, że w 2021 r. obsada Warsztatu wynosiła 10 osób a nie 11, jak wynikało z § 3 umowy zawartej z WCPR.

Wiceprezes Fundacji wyjaśniła, że pedagog został zatrudniony na ½ etatu, gdyż podczas rekrutacji nie udało się znaleźć osoby z odpowiednim wykształceniem, która byłaby dyspozycyjna w wymiarze pełnego etatu. Natomiast w odniesieniu do braku psychologa Prezes Fundacji wyjaśniła, że żadna z rekrutowanych osób na to stanowisko nie zdecydowała się na podjęcie pracy na podstawie umowy o pracę przy oferowanym wynagrodzeniu. Większość osób była zainteresowana zatrudnieniem w ramach prowadzenia własnej działalności lub umowy cywilnoprawnej za wyższą stawkę niż oferowana. Wskazała, że wsparcie psychologiczne było świadczone przez kierownika WTZ, legitymującego się wykształceniem psychologicznym.

NIK zaznacza, że Warsztat nie stwarzał konkurencyjnych warunków zatrudnienia dla specjalisty psychologa. Proponowane w latach 2021-2023 wynagrodzenie⁴⁹ było średnio o 47% niższe niż średnie wynagrodzenie w czwartym kwartale w gospodarce narodowej.

(akta kontroli: tom 1, str. 114-115, 122-125; 167-181; tom 2, str. 1-9, 473, 475, 477-482, 497-500, 522, 528)

4. W 2022 r. w dwóch przypadkach⁵⁰ dokumenty IPR opracowano z przekroczeniem terminu określonego w pkt 3 rozdziału pn. kwalifikacja kandydata do warsztatu terapii zajęciowej, regulaminu przyjmowania uczestników, zgodnie z którym Rada programowa powinna opracować IPR po upływie pierwszego miesiąca pobytu kandydata w WTZ. Dokumenty zostały opracowane po półtora miesiąca od daty przyjęcia uczestnika w jednym przypadku i po dziewięciu miesiącach w drugim przypadku.

Kierownik WTZ wyjaśniła, że przekroczenie terminu wynikało z zaniedbania instruktora terapii zajęciowej, która odpowiadała za prowadzenie dokumentacji obu uczestników.

(akta kontroli: tom 1, str. 42-46, 206-249; tom 2, str. 1-8, 551, 558)

5. Rada programowa, w przypadku jednego uczestnika⁵¹, w kompleksowej ocenie realizacji IPR nie przedstawiła uzasadnienia do przedłużenia uczestnictwa w terapii zajęciowej. Działanie takie było niezgodne z art. 10a ust. 5 pkt 3 ustawy o rehabilitacji, zgodnie z którym rada programowa zajmuje stanowisko w kwestii

⁴⁹ Oferowana stawka wynagrodzenia w przeliczeniu na pełen etat wynosiła w 2021 r. – 2,9 tys. zł., w 2022 r. – 3,1 tys. zł i w 2023 r. – 3,7 tys. zł.

⁵⁰ Pozycje nr: 2 i 9.

⁵¹ Pozycja nr 9.

osiągniętych przez uczestnika postępów w rehabilitacji podając uzasadnienie wynikające z ww. przepisu prawa.

Prezes Fundacji w wyjaśnieniach nie odniosła się do przyczyny braku sporządzenia uzasadnienia.

(akta kontroli: tom 2, str. 1-8, 182-184, 587, 592)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2021-2023 Warsztat prawidłowo zakwalifikował do terapii zajęciowej 13 z 15 uczestników, których dokumentację objęto badaniem NIK. Ponadto poza dwoma przypadkami terminowo sporządzano dokumentację dotyczącą realizacji i oceny IPR. WTZ osiągał zakładane cele w zakresie rehabilitacji społecznej uczestników. Podejmowanie działań realizowanych w ramach doradztwa zawodowego oraz terapii zajęciowej nie skutkowało osiągnięciem celu działalności WTZ w zakresie ułatwienia uczestnikom uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia. Żaden spośród 34 uczestników WTZ nie podjął zatrudnienia, pomimo że aż 27 przebywało w Warsztacie długotrwale, tj. powyżej pięciu lat (najdłużej 20 lat, tj. od utworzenia WTZ). Poza jednostkami prowadzonymi przez Fundację, nie współpracowano z potencjalnymi pracodawcami czy Urzędem Pracy. Warunki realizacji treningu ekonomicznego nie stwarzały uczestnikom WTZ możliwości wyrabiania zaradności osobistej poprzez indywidualne wydatkowanie środków finansowych. W Warsztacie nie zatrudniono psychologa do czego zobowiązywały warunki umowy zawartej z WCPR.

OBSZAR

2. Organizacja i prowadzenie rehabilitacji w ramach programu zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON „Zajęcia klubowe w WTZ”

Opis stanu faktycznego

2.1. Warsztat w latach 2021-2023 realizował zajęcia klubowe WTZ na podstawie umów⁵² o dofinansowanie ze środków PFRON. Umowy zawarte pomiędzy Fundacją a m.st. Warszawa, obejmowały finansowanie uczestnictwa ośmiu osób w każdym roku. Celem prowadzenia zajęć klubowych było wspieranie osób z niepełnosprawnościami w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym.

(akta kontroli: tom 3, str. 1-37)

W latach 2021-2023 obowiązywały trzy Regulaminy Organizacyjne Zajęć Klubowych Warsztatu Terapii Zajęciowej Fundacji „Perpetuum Mobile” Prowadzonych dla Osób Niepełnosprawnych⁵³ – z 1 lutego 2021 r., 1 lutego 2022 r. oraz 1 lutego 2023 r.⁵⁴. Regulamin organizacyjny Klubu określał prawa i obowiązki uczestników, formułę zajęć klubowych, obowiązki kierownika warsztatu oraz informację w zakresie transportu.

(akta kontroli: tom 3, str. 38-63)

W latach 2021-2023 do zajęć klubowych zakwalifikowano łącznie 10 osób. Wszyscy uczestnicy mieli ważne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności zawierające wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

(akta kontroli: tom 3, str. 64-65, 106-110)

Dziewięć osób znajdowało się na prowadzonej przez Warsztat liście osób oczekujących na przyjęcie do WTZ. Jedna osoba została uczestnikiem zajęć

⁵² Umowa nr 2/zkwwtz/2021 z dnia 12 maja 2021 r., umowa nr 2/zkwwtz/2022 z dnia 20 kwietnia 2022 r., umowa nr 2/zkwwtz/2023 z dnia 16 marca 2023 r.

⁵³ Zgodnie z wymogami określonymi przez PFRON, w części V procedur realizacji Programu w zakresie zasad składania i trybu rozpatrywania wniosków i wystąpień oraz udzielania dofinansowań, podmiot wnioskujący o środki na realizację Programu w danym roku, zobligowany był do załączenia do wniosku m.in. projektu regulaminu organizacyjnego zajęć klubowych w WTZ oraz planu działalności Klubu, dalej: regulamin organizacyjny Klubu.

⁵⁴ Uchwała Zarządu Fundacji „Perpetuum Mobile”: nr 3/2021 z dnia 1 lutego 2021 r.; nr 1/2022 z dnia 1 lutego 2022 r. oraz nr 1 z dnia 5 lutego 2023 r.

klubowych⁵⁵, ponieważ zrezygnowała z zajęć terapeutycznych WTZ, w związku z podjęciem zatrudnienia. Na podstawie informacji z ZUS ustalono, że osoby tej nie zgłoszono do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia. Kierownik WTZ wyjaśniła, że nie otrzymano żadnego dokumentu potwierdzającego zatrudnienie a jedynie ustne oświadczenie uczestniczki i jej rodzica o podjęciu pracy. Wskazała również na brak uregulowań prawnych, z których wynikałby obowiązek składania kopii umowy o pracę oraz monitorowania przez WTZ sytuacji zawodowej byłego uczestnika WTZ.

(akta kontroli: tom 2, str. 419, 422, 551, 557; tom 3, str. 64-65)

Jeden z uczestników został wpisany na listę osób oczekujących na przyjęcie do WTZ po rozpoczęciu udziału w zajęciach klubowych w WTZ. Jego zgłoszenie do uczestnictwa w Warsztacie nie zostało zatwierdzone przez WCPR, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 64, 104)

2.2. W okresie objętym kontrolą zajęcia klubowe w Warsztacie organizowano w wymiarze pięciu godzin raz w miesiącu, w sobotę w godzinach od 9.00-14.00. Zajęcia były organizowane w formie zdalnej⁵⁶ lub stacjonarnej⁵⁷. Analiza list obecności oraz sprawozdań rocznych⁵⁸ składanych do WCPR wykazała, że:

- w 2021 r. w każdych zajęciach uczestniczyło osiem osób, co stanowiło 100% beneficjentów;
- w 2022 r. w lipcu i grudniu oraz styczniu 2023 r. z zajęć skorzystało sześć z ośmiu osób, co stanowiło 75% beneficjentów, a w pozostałych miesiącach frekwencja wynosiła 100%;
- w 2023 r. w okresie od lutego do kwietnia z zajęć skorzystało sześć z ośmiu osób, co stanowiło 75% beneficjentów, w okresie od maja do sierpnia z zajęć skorzystało siedem z ośmiu osób, co stanowiło 88% beneficjentów, a w pozostałych miesiącach frekwencja wynosiła 100%.

(akta kontroli: tom 3, str. 66-101, 120-139)

Zgodnie z założeniami Programu, czas trwania zajęć klubowych dla osoby z niepełnosprawnościami wynosił nie mniej niż 5 godzin miesięcznie. Fundacja rozliczyła wykorzystanie wszystkich środków finansowych w ramach Programu, pomimo że nie w każdym miesiącu wszyscy beneficjenci uczestniczyli w zajęciach w minimalnym wymiarze czasu. WTZ nie występował z zapytaniem do WCPR czy PFRON w sprawie ewentualnej konieczności zwrotu środków z uwagi na niepełną frekwencję uczestników⁵⁹, na których otrzymano dofinansowanie. Prezes Fundacji wyjaśniła, że WTZ nie wyłączał z dofinansowania osób za miesiące, w których nie brały one udziału w zajęciach klubowych, ponieważ zajęcia zostały przeprowadzone zgodnie z planem i programem, a nieobecności uczestników na zajęciach zostały usprawiedliwione.

(akta kontroli: tom 2, str. 521, 527, 528, 567, 573; tom 3, str. 120-139, 403-414)

2.3. Zajęcia klubowe w latach 2021-2023 prowadziło pięciu pracowników Warsztatu oraz jedna osoba współpracująca z WTZ. Wszystkie osoby realizujące Program świadczyły usługi w oparciu o umowy cywilnoprawne⁶⁰. Cztery osoby prowadzące zajęcia klubowe w latach 2021-2023 zatrudniano w WTZ na stanowiskach instruktorów terapii zajęciowej. Dwie spośród nich legitymowały się wykształceniem

⁵⁵ Wpisana na listę 20 maja 2023 r.

⁵⁶ W związku z ograniczeniami związanymi z epidemią COVID-19.

⁵⁷ W lutym 2021 r. zajęcia klubowe WTZ dla wszystkich uczestników przeprowadzono w formie zdalnej, a od marca 2021 r. do listopada 2022 r. część uczestników brała udział w zajęciach klubowych WTZ w takiej formie. Od grudnia 2022 r. wszystkie zajęcia klubowe WTZ odbywały się w siedzibie Warsztatu.

⁵⁸ Sprawozdania roczne składane za okres od lutego danego roku do stycznia następnego roku.

⁵⁹ Udział w zajęciach w wymiarze niższym niż pięć godzin w miesiącu.

⁶⁰ Siedem umów zlecenia, jedna umowa o dzieło.

wyższym⁶¹, a dwie policealnym⁶². Jedna osoba zatrudniona w WTZ na stanowisku doradcy zawodowego legitymowała się wykształceniem wyższym⁶³. Osoba prowadząca zajęcia w ramach umowy o dzieło również miała wykształcenie wyższe⁶⁴. W corocznie zawieranych z WCPR umowach nie określono wymagań kwalifikacyjnych w stosunku do osób prowadzących zajęcia w ramach Programu.

(akta kontroli: tom 3, str. 111-119)

2.4. Spośród 10 uczestników zajęć klubowych w WTZ, cztery osoby były w przeszłości uczestnikami WTZ. Zgodnie z informacją pozyskaną z ZUS, w okresie objętym kontrolą NIK, tylko jedna spośród ww. czterech osób była zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia. Zgłoszenie miało miejsce przed rozpoczęciem udziału w zajęciach klubowych WTZ⁶⁵.

(akta kontroli: tom 2, str. 419, 422, 426, 428, 430, 434; tom 3, str. 403-414)

W okresie objętym kontrolą dwóch uczestników zrezygnowało z udziału w zajęciach klubowych WTZ ze względu na długotrwałą nieobecność wynikającą ze stanu zdrowia. Sześciu spośród ośmiu uczestników zostało wpisanych na listę osób oczekujących na przyjęcie do WTZ od 2019 r. do 2021 r. Pomimo, że w orzeczeniach o niepełnosprawności wydanych przez właściwy organ⁶⁶, zawarto wskazania do terapii zajęciowej, decyzją Warsztatu osoby te nadal nie zostały przyjęte do WTZ. Czas oczekiwania na przyjęcie tych osób do WTZ wynosił od 28 do 41 miesięcy. Prezes Fundacji wyjaśniła, że osoby te nie rozpoczęły uczestnictwa w Warsztacie m.in. ze względów zdrowotnych.

(akta kontroli: tom 2, str. 520, 526, 550-551, 557; tom 3, str. 64)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że jeden uczestnik przed rozpoczęciem udziału w zajęciach klubowych w WTZ nie znajdował się na prowadzonej przez Fundację liście osób oczekujących na przyjęcie do WTZ, a jego zgłoszenie do uczestnictwa w Warsztacie nie zostało zatwierdzone przez WCPR. Powyższe stanowiło naruszenie art. 10g ust. 3 ustawy o rehabilitacji, zgodnie z którym w zajęciach mogły brać udział osoby, które były uczestnikami tego warsztatu i opuściły go w związku z podjęciem zatrudnienia oraz osoby wpisane na listę osób oczekujących⁶⁷. Uczestnik brał udział w terapii zajęciowej Warsztatu do 27 sierpnia 2023 r., a następnie opuścił go z innego powodu niż podjęcie zatrudnienia. W zajęciach klubowych WTZ uczestniczył od 28 sierpnia 2023 r. Przy przyjęciu nie spełniał przesłanek do udzielenia wsparcia w tej formie, a mimo to przez okres czterech miesięcy uczestniczył w zajęciach klubowych WTZ. Łączna wartość środków otrzymanych z PFRON za ten okres wynosiła 2,1 tys. zł.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że uczestnik z powodu pogorszenia stanu zdrowia wnioskował o przeniesienie na zajęcia klubowe a Rada programowa zaakceptowała prośbę uczestnika.

NIK podkreśla, że art. 10g ust. 3 ustawy o rehabilitacji jednoznacznie wskazuje przesłanki umożliwiające rozpoczęcie uczestnictwa w zajęciach klubowych WTZ.

(akta kontroli: tom 2, str. 506, 511; tom 3, str. 64, 104)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2021-2023 poza jednym z 10 przypadków, Warsztat przeznaczał środki na wsparcie prawidłowo zakwalifikowanych uczestników. Tylko jedna osoba, która podjęła pracę przed rozpoczęciem uczestnictwa w zajęciach klubowych WTZ, kontynuowała zatrudnienie w okresie objętym kontrolą NIK. Zajęcia klubowe WTZ,

⁶¹ Jedna w zakresie arteterapii, druga w zakresie pedagogiki terapeutycznej z rehabilitacją.

⁶² Jedna w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej, jedna w zawodzie technika organizacji reklamy.

⁶³ W zawodzie lekarza.

⁶⁴ W zakresie wychowania fizycznego.

⁶⁵ Zgłoszenie w dniu 1 stycznia 2007 r. rozpoczęcie udziału w zajęciach klubowych od 23 lutego 2019 r.

⁶⁶ Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie WTZ.

⁶⁷ Art. 10f ust. 2a ustawy o rehabilitacji.

pomimo realizowania rehabilitacji społecznej, nie stanowiły uzupełnienia działalności WTZ, a jedynie alternatywną formę wsparcia dla ośmiu uczestników, którzy ze względu na stan zdrowia od 2019 r. nie zostali zakwalifikowani do terapii zajęciowej.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Legalność i gospodarność wykorzystania środków

3.1. Fundacja prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową środków otrzymanych na działalność Warsztatu, w tym na realizację zajęć klubowych WTZ. Prowadzenie rachunkowości WTZ należało do obowiązków Głównej księgowej⁶⁸. Stosownie do art. 12 ust. 2 pkt 1 i art. 23 ust. 1 uor księgi rachunkowe w okresie objętym kontrolą NIK, a także przed tym okresem, nie były zamykane na dzień kończący rok obrotowy, a także dokonywano w nich zmian. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 1, str.159; tom 3, str. 140-163)

Księgi rachunkowe prowadzono przy użyciu komputera z wykorzystaniem programu Symfonia ERP Księgowość i Finanse, zgodnie z przyjętą w Fundacji Polityką rachunkowości⁶⁹. Za prawidłowość i rzetelność Polityki rachunkowości odpowiedzialność ponosił Zarząd Fundacji. Dokument nie spełniał warunków określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 140-156, 164-168)

Do ewidencjonowania środków przeznaczonych na działalność WTZ, w tym zajęć klubowych WTZ, wyodrębniono konta 501, 502 i 511. Sposób dokonania zapisów 39 operacji gospodarczych na ww. kontach, ze względu na rozbieżności z dowodami księgowymi utrudniał stwierdzenie poprawności zapisów na kontach, co stanowiło naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 4 pkt 1 uor. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 196, 236-304)

Badaniem objęto 51 dowodów księgowych⁷⁰ dotyczących operacji gospodarczych wykazanych w zapisach na kontach w łącznej kwocie 175,5 tys. zł⁷¹, w tym 31 dowodów księgowych dotyczących finansowania działalności WTZ w łącznej wysokości 132,3 tys. zł oraz 20 dowodów dotyczących finansowania zajęć klubowych WTZ w łącznej wysokości 43,2 tys. zł. Badanie ww. dowodów wykazało, że:

- żaden dowód księgowy nie posiadał dekretacji, natomiast w pięciu dowodach księgowych nie dokonano zatwierdzenia dokumentów pod względem merytorycznym i do wypłaty, co stanowiło naruszenie przepisu art. 21 ust. 1 pkt 6 uor;
- w opisie jednego dowodu księgowego dokonano poprawek błędów, w sposób niezgodny z art. 22 ust. 3 uor.

Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 220-235, 305-393, 399-401)

3.2. Fundacja na prowadzenie Warsztatu w latach objętych kontrolą NIK otrzymała dofinansowanie w łącznej wysokości 2708,0 tys. zł. Ze środków PFRON pozyskano 2451,0 tys. zł, w tym 137,3 tys. zł na zajęcia klubowe WTZ, a ze środków m.st. Warszawy otrzymano 257,0 tys. zł. Poniesione koszty stanowiły 100% przyznanych środków zarówno na prowadzenie WTZ, jak i realizację zajęć klubowych.

W latach 2021-2023 kwoty dotacji otrzymane na działalność Warsztatu wynosiły:

⁶⁸ Zakres obowiązków podpisany przez Główną księgową 30 maja 2019 r.

⁶⁹ Obowiązywała w okresie objętym kontrolą, dalej: Polityka rachunkowości.

⁷⁰ Faktury, paragony fiskalne, rachunki do umów cywilnoprawnych i listy płac.

⁷¹ Zestawienie badania dokumentów księgowych dotyczących WTZ i Programu zajęcia klubowe Fundacji "Perpetuum Mobile" zatwierdzone przez Główną księgową 7 listopada 2024 r.

- ze środków PFRON odpowiednio: 651,3 tys. zł, 777,5 tys. zł oraz 884,9 tys. zł; zgodnie z preliminarzami wydatków⁷² były przeznaczone w określonej wysokości na: wynagrodzenia i ich pochodne, materiały i wyposażenie, usługi, różne opłaty i składki oraz doposażenie;
- ze środków m.st. Warszawy odpowiednio: 72,4 tys. zł, 86,4 tys. zł i 98,3 tys. zł; zgodnie z preliminarzami wydatków⁷³ były przeznaczone wyłącznie na wynagrodzenia i ich pochodne.

(akta kontroli: tom 4, str. 1-31, 168-215)

W latach 2021-2023 na realizację zajęć klubowych WTZ Fundacja otrzymała środki w wysokości odpowiednio: 43,2 tys. zł, 44,6 tys. zł oraz 49,4 tys. zł – każdorazowo na ośmiu beneficjentów. Zgodnie z postanowieniami § 2 ust. 2 zawartych umów, przyznane dofinansowanie przeznaczone było na pokrycie kosztów prowadzenia zajęć klubowych WTZ w ramach Programu w okresie od dnia 1 lutego roku, w którym podpisano umowę, do 31 stycznia następnego roku.

(akta kontroli: tom 3, str. 1-33, 415)

W latach 2021-2023 Fundacja nie uzyskiwała dochodów w związku z prowadzeniem Warsztatu.

(akta kontroli: tom 2, str. 497, 500)

3.3. W latach 2021–2023 środki na działalność WTZ Fundacja wykorzystywała w roku kalendarzowym na jaki zostały przyznane, zgodnie z § 5 ust. 8 umowy zawartej z WCPR. Środki otrzymane na prowadzenie zajęć klubowych WTZ w latach 2022-2023 również wykorzystywano prawidłowo, natomiast w 2021 r. poniesiono niekwalifikowalny wydatek w wysokości 548,16 zł. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 425-446)

Fundacja 5 stycznia 2023 r. złożyła informację za IV kwartał 2022 r. z opisem wydatków zawierającym koszty działalności WTZ, które WCPR uznało częściowo za niekwalifikowalne. Na tej podstawie 18 stycznia 2023 r. zwróciła środki wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem w wysokości 13,6 tys. zł.

(akta kontroli: tom 4, str. 274-291)

Badanie próby dowodów księgowych na kwotę 175,5 tys. zł wykazało, że w latach 2021-2023 Fundacja niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystwała środki w wysokości 4,2 tys. zł. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 3, str. 399-401; tom 4, str. 1-8)

W 2021 r. Fundacja zrealizowała zalecenia pokontrolne wydane przez WCPR. Prezes Fundacji nie poinformowała WCPR o sposobie realizacji zaleceń w formie określonej w rozporządzeniu w sprawie WTZ. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom 4, str. 393-395, 400-401, 424-425)

3.4. Sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych WTZ za lata 2021-2023 Warsztat złożył⁷⁴ z zachowaniem wymaganego terminu, tj. do 1 marca, stosownie do § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie WTZ. Wszystkie sprawozdania zawierały rozliczenie roczne oraz informację o wykorzystaniu przez Warsztat środków finansowych, a także informacje określone w § 21 ust. 2 ww. rozporządzenia. Ponadto Warsztat składał corocznie do WCPR Informację dotyczącą WTZ na drukach Sp-P/Wa. Działanie to nie wynikało z przepisów prawa, ani postanowień umowy zawartej w WCPR.

(akta kontroli: tom 4, str. 333-388)

⁷² Załączniki do aneksów: nr 5/2021, nr 7/2022 i nr 9/2023 do umowy nr 2/2019 z 22 stycznia 2019 r.

⁷³ Załączniki do umów: nr PS/B/VI/3/3/84/2021 z 6 kwietnia 2021 r., nr PS/B/VI/3/3/18/2022 z 13 kwietnia 2022 r., nr PS/B/VI/3/3/34/2023 z 24 marca 2023 r. z aneksem z 24 października 2023 r.

⁷⁴ Za 2021 r. – 23 lutego 2022 r., za 2022 r. – 13 lutego 2023 r., za 2023 r. – 1 lutego 2024 r.

Sprawozdania roczne z zakresu i sposobu wykorzystania dofinansowania na prowadzenie zajęć klubowych WTZ za lata 2021-2023 Warsztat złożył z zachowaniem wymaganego terminu, tj. do 7 lutego każdego roku⁷⁵.

(akta kontroli: tom 3, str. 120-139)

W sprawozdaniach za lata 2022-2023 nierzetelnie wskazano wartość wykorzystanych przez Warsztat środków finansowych. W sprawozdaniu za 2022 r. w rozliczeniu rocznym podano, że otrzymane i wydatkowane środki z m.st. Warszawy wynosiły 78,4 tys. zł, a nie 86,4 tys. zł. Natomiast w sprawozdaniu za 2023 r. w rozliczeniu rocznym i w sprawozdaniu SP-P/Wa za 2023 r. przedstawiono inne łączne kwoty ze środków Funduszu i m.st. Warszawy, odpowiednio 746,1 tys. zł i 647,8 tys. zł. Główna księgowa wyjaśniła, że w sprawozdaniu za 2022 r. wystąpiła omyłka pisarska, która została skorygowana 18 września 2024 r. na polecenie WCPR. Fundacja 24 września 2024 r. złożyła również do WCPR korekty sprawozdań Sp-P/wa za lata 2022-2023.

(akta kontroli: tom 2, str. 537, 546; tom 4, str. 351-388)

W terminie do 10 dnia miesiąca następującego po okresie rozliczeniowym, Fundacja składała corocznie kwartalne informacje o wydatkowaniu środków Funduszu, zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 4 umowy zawartej z WCPR. Zestawienia planowanych i wydatkowanych środków w ramach poszczególnych pozycji preliminarza kosztów⁷⁶ przedstawiano wraz z opisem wydatków. W latach 2021-2023 (po uwagach WCPR) pięć⁷⁷ z 12 przekazanych informacji wymagało korekty wydatków poniesionych na materiały do terapii i wyposażenie, które zostały złożone.

(akta kontroli: tom 4, str. 216-332)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Księgi rachunkowe Fundacji od 2010 r. nie były zamykane, a Główna księgowa wprowadzała operacje gospodarcze do tzw. bufora, tj. sposób umożliwiający dalszą edycję zapisów księgowych. Działania te były niezgodne odpowiednio z art. 12 ust. 2 pkt 1 uor, który stanowi, że księgi rachunkowe zamyka się na dzień kończący rok obrotowy oraz art. 23 ust. 1 uor, stanowiącym, że zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany. W trakcie kontroli NIK, od 5 do 26 września 2024 r. Główna księgowa modyfikowała zapisy na kontach zespołu 5, które wyodrębniono do prowadzenia ewidencji księgowej Warsztatu i zajęć klubowych WTZ.

Główna księgowa wyjaśniła, że aby mogła zamknąć księgi za lata 2021-2023 musiałyby być zamknięte księgi za lata wcześniejsze, kiedy nie prowadziła księgowości w Fundacji. Wskazała, że nie pamięta, czy po rozpoczęciu pracy w drugiej połowie 2019 r., zgłaszała ten fakt Zarządowi Fundacji. Prezes Fundacji wyjaśniła, że nie wie dlaczego księgi rachunkowe w latach 2021-2023 nie były zamykane.

Księgi rachunkowe za lata 2010-2023 zostały zamknięte 13 listopada 2024 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli: tom 2, str. 583; tom 3, str. 148-195, 236-304)

2. W Polityce rachunkowości nie określono wersji oprogramowania dla systemu Symfonia ERP Księgowość i Finanse i daty rozpoczęcia jego eksploatacji, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor.

⁷⁵ Zgodnie z umowami o numerach: 2/zkwwtz/2021 z dnia 12 maja 2021 r., 2/zkwwtz/2022 z dnia 20 kwietnia 2022 r. i 2/zkwwtz/2023 z dnia 16 marca 2023 r.

⁷⁶ Wynagrodzenia i pochodne, materiały i wyposażenie, usługi, różne opłaty i składki, świadczenia społeczne, odpisy na Fundusz Świadczeń Socjalnych, środki trwałe, doposażenie.

⁷⁷ W 2021 r. – trzy korekty za II i jena korekta za I kwartał, w 2022 r. – korekty za III i IV kwartał, w 2023 r. – korekta za II kwartał.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że opis funkcjonowania systemu księgowego zawiera instrukcję użytkownika, która jest zamieszczona w samym programie. Po każdej zmianie instrukcji należałoby aktualizować Politykę rachunkowości, co wydawało się niecelowe ze względu na postępującą cyfryzację.

NIK podkreśla, że obowiązkiem kierownika jednostki jest ustalenie i aktualizacja dokumentacji dotyczącej zasad rachunkowości, w tym także wersji oprogramowania.

(akta kontroli: tom 2, str. 521, 527, 582-583; tom 3, str. 140-156, 164)

3. Zapisy 39 operacji gospodarczych na kontach w księgach 501, 502 i 511 nie odzwierciedlały treści dowodów księgowych, tj.:

- a) w dziewięciu przypadkach⁷⁸ kwoty wydatków na wynagrodzenia, były inne niż wynikające z list płac – różnica wynosiła 3,6 tys. zł; na trzech dowodach kwota była wyższa o 1,4 tys. zł, niż kwota wskazana na kontach, a na sześciu, niższa o 2,2 tys. zł od zapisów na kontach;
- b) w 11 zapisach⁷⁹ na ww. kontach wskazano inny numer identyfikacyjny niż na dowodach księgowych;
- c) w 36 przypadkach⁸⁰ zawarto numery, pod którymi wprowadzono dowody księgowe do ksiąg rachunkowych, przy czym na dowodach nie wskazano tych numerów. Z kolei w dwóch⁸¹ zapisach na kontach wskazano inne numery niż zawarte w dowodach księgowych;
- d) dwóch dowodów księgowych nie zaewidencjonowano w księgach rachunkowych. W jednym przypadku⁸² w opisie dowodu księgowego wykazano, że wydatek został poniesiony ze środków przeznaczonych na prowadzenie zajęć klubowych WTZ, a w drugim przypadku⁸³ poniesienie wydatku wynikało z wyciągów bankowych kont wyodrębnionych dla WTZ i zajęć klubowych WTZ.

Działania Głównej księgowej były niezgodne z art. 24 ust 1 i 2 oraz ust. 4 pkt 1 uor, który stanowi, że księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie i sprawdzalnie, a dokonane w nich zapisy odzwierciedlać stan rzeczywisty. Ponadto udokumentowanie zapisów powinno umożliwiać identyfikację dowodów i sposobu ich zapisania w księgach rachunkowych na wszystkich etapach przetwarzania danych.

Główna księgowa wyjaśniła, że różnice wynikały z pomyłek spowodowanych niedopatrzaniem i kopiowaniem kwot z poprzedniego miesiąca. Brak zaewidencjonowania dwóch dowodów na kontach spowodowany był nieuznaniem wydatków przez WCPR i sfinansowaniem ich ze środków Fundacji.

(akta kontroli: tom 2, str. 533-549, 547-579; tom 3, str. 236-304, 399-401)

4. Badanie 51 dowodów księgowych oraz związanej z nimi dokumentacji merytorycznej wykazało, że:

- W żadnym z dowodów księgowych nie zamieszczono informacji o sposobie ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacji). Stanowiło to naruszenie przepisu art. 21 ust. 1 pkt 6 uor, zgodnie z którym dowód księgowy powinien zawierać m.in. dekretację.

⁷⁸ Pozycje nr: 21, 29, 30, 31, 42, 43, 44, 47 i 48 w zestawieniu badania dokumentów księgowych dotyczących WTZ i Programu zajęcia klubowe w WTZ Fundacji "Perpetuum Mobile", zatwierdzonym przez Główną księgową 6 listopada 2024 r.

⁷⁹ Pozycje nr: 4-9, 19, 43-45, 50.

⁸⁰ Pozycje nr: 4, 5, 7-9, 15, 17, 18, 20, 21, 23-32, 35, 36, 38-51.

⁸¹ Pozycje nr: 16 i 19.

⁸² Pozycja nr 41 w zestawieniu dowodów księgowych.

⁸³ Pozycja nr 51 w zestawieniu dowodów księgowych.

Główna księgowa wyjaśniła, że zamierzała dekretację drukować na dokumentach. Nie wykonała tych czynności, odłożyła je na później ze względu na czasochłonność.

- W pięciu dowodach księgowych⁸⁴ nie dokonano sprawdzenia dokumentów pod względem merytorycznym i ich zatwierdzenia, co było niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 6 uor, zgodnie z którym dowód księgowy winien być sprawdzony i zakwalifikowany do ujęcia w księgach rachunkowych.

Główna księgowa wyjaśniła, że brak podpisów na dokumentach wynikał z przeoczenia, a listy płac są zatwierdzane przez Prezesa Zarządu, co jest równoznaczne ze sprawdzeniem i zatwierdzeniem do wypłaty.

NIK podkreśla, że sprawdzenie dokumentów pod względem merytorycznym i ich zakwalifikowanie do ujęcia w księgach rachunkowych powinno być w sposób jednoznaczny odzwierciedlone na dokumentach.

(akta kontroli: tom, 2 str. 533-549; tom 3, str. 230-235, 350-355, 399-401)

- W opisie jednego dowodu księgowego⁸⁵ poprawiono pojedyncze cyfry w kwocie wydatków, co było niezgodne z art. 22 ust. 3 uor, który stanowi, że nie można poprawiać pojedynczych liter lub cyfr. Błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażeń lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej.

Główna księgowa wyjaśniła, że poprawiła kwotę odruchowo w chwili, gdy błędnie wpisała jedną z cyfr i nie wskazała daty dokonania poprawy.

(akta kontroli: tom 2, str. 533-549; tom 3, str. 345-346, 399-401)

5. Z wyodrębnionego rachunku bankowego zajęć klubowych WTZ przekazano na konto Fundacji środki tytułem zwrotu wydatków poniesionych z tego konta na wynagrodzenia pracowników prowadzących zajęcia klubowe WTZ, w okresie od lutego do kwietnia 2021⁸⁶. Kwota zwrotu była wyższa o 548,16 zł od faktycznie poniesionych wydatków.

Główna księgowa wyjaśniła, że był to błąd rachunkowy.

(akta kontroli: tom 2, str. 574-579; tom 3, str. 425-448)

6. W latach 2021-2022 rozliczono koszty czterech szkoleń w łącznej wysokości 4,2 tys. zł. W II kwartale 2021 r. poniesiono wydatki na dwa szkolenia⁸⁷ dla uczestników i kadry WTZ w wysokości po 1,2 tys. zł, pomimo że preliminarz kosztów na 2021 r., stanowiący załącznik do aneksu nr 5/2021 do umowy zawartej z WCPR, w ogóle nie uwzględniał środków na szkolenia. Natomiast w I kwartale 2022 r. poniesiono wydatki na dwa szkolenia dla uczestników WTZ⁸⁸ w wysokości 1,8 tys. zł. Działanie to stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 pkt 4 umowy zawartej z WCPR, zgodnie z którym do kosztów działalności Warsztatu można było zaliczyć szkolenia pracowników WTZ.

Prezes Fundacji wyjaśniła m.in., że szkolenia przeprowadzono dla kadry WTZ, a przy okazji dla uczestników WTZ. Wskazała, że wydatek był zgodny z § 6 ust. 1 pkt 4 umowy zawartej z WCPR.

NIK podkreśla, że zgodnie z § 5 pkt 8 przywołanej umowy przyznane środki Fundacja zobowiązała się wykorzystać wyłącznie w celu określonym w preliminarzu, w którym w 2021 r. nie przewidziano wydatku na szkolenia.

⁸⁴ Pozycje nr: 23, 24, 25, 29, 30 w zestawieniu dowodów księgowych.

⁸⁵ Pozycja nr 21 w zestawieniu dowodów księgowych.

⁸⁶ Zgodnie z umową o dofinansowanie prowadzenia zajęć klubowych WTZ w 2021 r. zawartą 12 maja 2021 r. przez Fundację z m.st. Warszawa możliwe było refundowanie kosztów poniesionych od 1 lutego 2021 r.

⁸⁷ Z obsługi edytora tekstu i programu Excel.

⁸⁸ W zakresie obsługi programu Power Point oraz nt. „Jak postępować przy zakażeniu Omikronem.

Ponadto w przywołanym § 6 ust. 1 pkt 4 umowy zawartej z WCPR wskazano, że do kosztów działalności zaliczono tylko szkolenia pracowników Warsztatu, a nie dla uczestników.

(akta kontroli: tom 2, str. 587-593; tom 3, str. 399-401; tom 4, str. 1-16, 32-45, 70-80, 220-232, 246-253)

7. Fundacja nie powiadomiła WCPR o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych przekazanych przez WCPR w piśmie z dnia 23 lutego 2021 r. w formie pisemnej, a jedynie w formie ustnej. Działanie to było niezgodne z § 22 ust. 5 rozporządzenia, który stanowi, że Warsztat w terminie 30 dni od otrzymania informacji o wynikach kontroli winien powiadomić na piśmie WCPR o sposobie wykonania otrzymanych zaleceń.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że nie posiada korespondencji mailowej w tej sprawie. Księgowa, za zgodą WCPR, telefonicznie przekazała informacje o zastosowaniu się do uwag.

(akta kontroli: tom 2, str. 485-490, tom 4, str. 393-395, 400-401, 424-425)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Warsztatu w zakresie legalności i gospodarności wykorzystania środków PFRON i m.st. Warszawy.

Wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową otrzymanych środków prowadzono z naruszeniem uor. Księgi rachunkowe nie były zamykane od 2010 r., a operacje gospodarcze wprowadzano do bufora, co stanowiło naruszenie art. 12 ust. 2 pkt 1 uor. W konsekwencji było możliwe modyfikowanie części zapisów na kontach wyodrębnionych dla działalności WTZ i zajęć klubowych, co naruszało art. 23 ust. 1 uor. Sposób prowadzenia ksiąg był nierzetelny i utrudniał stwierdzenie poprawności dokonanych w nich zapisów oraz identyfikację poszczególnych operacji księgowych, przez co był niezgodny z art. 24 ust. 1 i ust. 4 pkt 1 ww. ustawy. Żaden z 51 badanych dowodów księgowych nie zawierał dekretacji, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor. Obowiązujące w latach 2021-2023 zasady rachunkowości nie zawierały informacji dotyczących wersji oprogramowania wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych Fundacji, a w konsekwencji nie były również w powyższym zakresie aktualizowane, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor. Niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystano środki w wysokości 4,2 tys. zł. Sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych WTZ i zajęć klubowych za lata 2021-2023 składano terminowo.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wprowadzenie mechanizmów mających na celu poprawienie skuteczności nadzoru nad realizacją zadań przez Główną księgową w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz dokumentacji finansowej WTZ.
2. Określenie w regulaminie organizacyjnym WTZ sposobu ustalania wysokości środków finansowych, które mogliby otrzymywać uczestnicy Warsztatu w ramach treningu ekonomicznego.
3. Zapewnienie w obsadzie kadry WTZ pedagoga i psychologa w pełnym wymiarze czasu pracy.
4. Uwzględnienie w Polityce rachunkowości Fundacji zapisów dotyczących wersji oprogramowania wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych.
5. Dokonanie ponownego rozliczenia środków przeznaczonych na szkolenie kadry WTZ obejmującej 4,2 tys. zł, a także błędnie zwróconej na rachunek Fundacji kwoty za prowadzenie zajęć klubowych WTZ w wysokości 548,16 zł.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 20 grudnia 2024 r.

Kontroler
Alicja Chmielewska
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektora
Konrad Kostępski

/-/

.....
podpis

/-/

.....
podpis